

**PRZECIEŻ TO ZNASZ... „TOCCATA
I FUGA D-MOLL” – GENIUSZ
JOHANNA SEBASTIANA BACHA**

**TADEUSZ
BANOWSKI**

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania historii muzyki dla szkoły ponadpodstawowej

opracowany w ramach projektu

**„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących
w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego
w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”**

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Zbigniew Wiertel
Recenzja merytoryczna – Dorota Pękacka
Ignacy Ołów
dr Beata Rola
Jadwiga Iwanowska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Przecież to znasz... „Toccatą i Fugą d-moll” – geniusz Johanna Sebastiana Bacha

Klasa/czas trwania zajęć/lekcji:

I–IV/45 minut

Cele

Uczeń:

- opisuje twórczość organową Johanna Sebastiana Bacha;
- analizuje dzieło muzyczne;
- stosuje właściwą terminologię muzyczną;
- klasyfikuje i opisuje organy.

Metody/Techniki/Formy pracy:

- impresyjna – analiza utworów muzycznych;
- praca całego zespołu klasowego;
- praca w grupach;
- praca indywidualna.

Środki dydaktyczne:

- „Toccatą i Fugą d-moll” J.S. Bacha;
- materiał na stronie NINATEKI: <https://ninateka.pl/audio/johann-sebastian-bach-toccatą-i-fuga-d-moll>.

Opis przebiegu lekcji

Część wstępna:

Uczniowie przypominają cechy instrumentalnej muzyki baroku, toccaty i fugi. Nauczyciel przedstawia organową twórczość Johanna Sebastiana Bacha. Opisuje i klasyfikuje organy jako instrument muzyczny.

Część właściwa:

1. Nauczyciel dzieli zespół na kilka grup. Każdej z nich przydziela fragment „Toccaty i Fugi d-moll” Johanna Sebastiana Bacha. Uczniowie analizują dzieło, zwracają szczególną uwagę na zdobnictwo zawarte w melodyce kompozycji. Uczniowie podczas pracy zapoznają się z tekstem na stronie NINATEKI <https://ninateka.pl/audio/johann-sebastian-bach-toccatą-i-fuga-d-moll>.
2. Po ukończeniu zadania dzielą się efektami swojej pracy na forum klasy. Nawiązują do przeczytanego tekstu oraz rozwijają informacje o własne ustalenia i spostrzeżenia w odniesieniu do utworu.

Część podsumowująca:

Uczniowie przypominają cechy muzyki instrumentalnej baroku i wskazują je w twórczości Johanna Sebastiana Bacha. Nauczyciel podkreśla geniusz kompozytora i wskazuje na bogactwo środków kompozytorskich zastosowanych w „Toccacie i Fudze d-moll”.

Komentarz metodyczny

W lekcji zastosowano metody pracy sprzyjające uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, m.in. impresyjną i pracę grupową. W celu zapewnienia powodzenia w kształceniu się ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, należy dostosować warunki pracy: dobre oświetlenie sali lekcyjnej i miejsca pracy, stworzyć odpowiednie warunki akustyczne, a w razie potrzeby umożliwić uczniowi użycie słuchawek. Edukacja włączająca wymaga dostosowania form i metod pracy – kształcenia na mocnych stronach ucznia, dostosowania wymagań do możliwości i potrzeb, dostosowania trudności zadań i działań edukacyjnych do możliwości ucznia, np. podzielić partie materiału na mniejsze części, wydłużyć czas pracy oraz tworzenia atmosfery pracy sprzyjającej budowaniu pozytywnych emocji i zdobywaniu doświadczeń. W ocenie ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi należy stosować ocenianie kształtujące i wspierające ucznia, połączone z samooceną i oceną koleżeńską, wzmacniać ucznia pochwałą nawet za niewielkie postępy, a także udzielać informacji zwrotnej o tym, co uczeń robi dobrze, a gdzie popełnił błędy lub co wykonał źle, w jaki sposób może uzupełnić braki lub poprawić błędy oraz poinformować o tym, jakimi metodami może doskonalić swoje umiejętności.

Podczas pracy z uczniem zdolnym należy wykorzystać jego potencjał i umożliwić mu współdziałanie w tworzeniu lekcji, zaoferować np. przygotowanie części materiału i zaprezentowanie na lekcji, przygotowanie zadań na temat największego dzieła Bacha.

Podczas lekcji rozwijane są **kompetencje kluczowe** niezbędne na rynku pracy kształcąca umiejętność komunikowania się i pracy w grupie oraz dzielenia się informacjami (osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się; kompetencje w zakresie przedsiębiorczości), dzielenia się zdobytą wiedzą podczas prezentacji materiału (w zakresie rozumienia i tworzenia informacji), a przede wszystkim związaną z przedmiotem kompetencję w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.